

Bolygók

Merkúr – Vénusz

Merkúr

Június elejéig a Merkúr két elongációjára került sor. A bolygó legnagyobb nyugati kitérése még február 4-én következett be a hajnali égen. Megfigyelési körülményei ekkor rendkívül rosszak voltak, így nem véletlen, hogy senki nem kísérte figyelemmel. A bolygó soron következő tavaszi láthatósága viszont lényegesen jobbnak ígérkezett.

A Merkúr ekkor kivételesen kedvező körülmények között volt megfigyelhető. Szomorú, hogy az április 16-án bekövetkező legnagyobb keleti kitérésbe kerülő Merkúrról mindössze három észlelő hat megfigyelése áll rendelkezésünkre. Ezzel kapcsolatban megállapíthatjuk, hogy legbelső bolygónk továbbra sem tartozik a legnépszerűbb planéták közé.

Április 17-én Kocsis, Rózsahegy és Szabó figyelte meg a bolygót, melynek észlelt fázisa ekkor 37% körül alakult. A rossz légkör miatti felszíni részletek nem látszottak annak korongján. A fenti napot követően Kocsis még három ízben figyelte meg a Merkúrt. Utolsó észlelése április 21-én készült, 25%-os fázis mellett.

Észlelő	Észl.	Műszer
Bánhalmi Balázs (Budapest)	1	20 C
Gyurman Tibor (Dabas)	2	21 T
Hollósy Tibor (Budapest)	4	20 C
Józsa Sándor (Debrecen)	2	20 T
Kocsis Antal (Balatonfűzfő)	4	5 L
Mizsér Csaba (Budapest)	3	7 L
Nagy Zoltán Antal (Budapest)	1	20 C
Rózsahegy Márton (Budapest)	1	20 T
Szabó Barna (Budapest)	1	10 L
Tóth Bence (Cegléd)	2	8 L

A Vénusz 2002/2003. évi nyugati elongációja

A Vénusz soron következő nyugati elongációja a 2002. október 31-i alsó együttállást követően kezdődött. A bolygóról mindössze 15 db megfigyelésből álló anyag gyűlt össze. Nagyon úgy tűnik, hogy a Vénusz hajnali láthatósága továbbra sem sorolható „bolygásaink” kedvenc területei közé...

Annak ellenére, hogy a nyugati elongáció csak az augusztus 18-i felső együttállást követően zárul le, összefoglaljuk az eddig beérkezett anyagok soványka eredményeit. Tesszük mindezt annak érdekében, hogy felhívjuk a figyelmet a hajnali láthatóságok megfigyelésének fontosságára.

Dichotómia. A rendelkezésünkre álló kevés megfigyelésből csak bizonytalanul követhető nyomon a bolygó észlelt fázisának alakulása. A dichotómia előre jelzett időpontja január 10-e volt. A megfigyelések csak sejtetni engedik, hogy arra már négy nappal korábban, január 6-a táján sor került. Ez a több évtizednyi megfigyeléseket figyelembe véve meglepő, hiszen a fázis a hajnali láthatóságok alkalmával rendszerint

késni szokott. A csekély anyag miatt azonban a dichotómia tényleges időpontját nem sikerült meghatározni.

Vénusz-rajzok (balról jobbra): 2002.12.12. 05:15 UT, CMI= 279°, 20 C, 100x (Hollósy Tibor, neutrál III szűrő); 2002.12.12. 05:30 UT, CMI= 279°, 20 C, 180x (Bánhalmi Balázs, neutrál III szűrő); 2002.12.20. 04:45 UT, CMI= 285°, 20 T, 100x (Józsa Sándor)

Sötét és világos intenzitású területek. Az észlelések mintegy 40%-a mutat részleteket a bolygó korongján. Többségük átlagosan 3–5 közötti intenzitás-értékű, sötétebb terület volt. A jellemzően terminátor-közeli alakzatok minden esetben folyamatos átmenettel látszódtak beolvadni a környezetükbe. A sötétebb részekről jól elkülönülő világos részleteket a mostani láthatóság során nem jegyeztek fel megfigyelőink.

Terminátor-anomáliák. A rendelkezésünkre álló 15 db megfigyelésből négy mutat egyértelműen terminátor anomáliára utaló nyomokat. Először jelen sorok frójának december 12-i rajzán tűnik fel két anomáliára utaló forma, 27%-os észlelt fázis mellett. Ezt követően legközelebb Józsa december 20-i rajzán látható határozottan hullámosnak a terminátor. Tóth január 1-jei rajzán az egyenlítő vonalától egy kevéssel északra kisebb, világos csúcsot vél átnyúlni a bolygó megvilágítatlan oldala felé, míg végül január 13 án, Nagy rajzán tűnik a terminátor vonala a leghatározottabban anomáliákkal terheltnek. A bolygó észlelt fázisa ekkor már 49% volt.

Pólussapkák (szarvak). Ezzel kapcsolatos észlelési eredményeink nem igazán vannak. Egyedül Józsa már az előbbieken említett december 20-i rajzán láthatóak a Vénusz sarvai, melyek ezúttal is határozottan átnyúltak a centrálmeridiánon.

HOLLÓSY TIBOR

Bolygós hírek

Folyamatosan romlik a Jupiter láthatósága

A Szaturnuszhoz hasonlóan a Jupiter láthatósági időszak is a vége felé közeleg. Noha óriásbolygónk még megfigyelhető a napnyugtát követően a nyugati égen, annak megfigyelési körülményei egyre rosszabbodnak. Idén rekord mennyiségű észlelés született a bolygóról. Számos rajz, CCD-s és webkamerás felvétel készült, melynek kiértékelése már most folyamatban van. Közel 250 db megfigyelésről van szó! Ha valaki még nem küldte volna be ezzel kapcsolatos megfigyeléseit, azt kérjük, hogy mielőbb tegye meg, mert a tekintélyes észlelési anyag feldolgozása rendkívül időigényes.